

Загальнодержавна програма з освіти в сфері прав людини (проект)

1. Загальна частина

Загальнодержавна програма з освіти у сфері прав (далі - Програма) людини визначатиме стратегію розвитку освіти у сфері прав людини в Україні і план дій щодо її реалізації.

Підготовка Загальнодержавної програми є відповіддю на основні суспільні виклики щодо незадовільного рівня правової культури загалом та рівня правової свідомості зокрема, низького рівня сформованих у громадян знань, вмінь та мотивацій щодо їх впливу на державну політику, залученості до вироблення та просування рішень на користь громадянського суспільства, контролю за діяльністю держави тощо. На вказаний перелік проблем неодноразово протягом багатьох років звертали увагу інститути громадянського суспільства у своїх заявах і доповідях на національному і міжнародному рівнях.

Серед низки причин повільного вирішення вказаних проблем є відсутність затвердженого плану (програми) безперервної освіти у сфері прав людини в Україні.

Разом з тим, на міжнародному рівні відбуваються процеси розвитку освіти у сфері прав людини, формується відповідний практичний досвід. Покладаючись на десятилітні досягнення, враховуючи і недоліки освіти у сфері прав людини Організації Об'єднаних Націй (1995-2004 роки), 10 грудня 2004 року Генеральна Асамблея ООН проголосила Всесвітню програму з освіти у сфері прав людини, починаючи з 2005 року і не обмежуючи строк її дії. Цьому присвячений Перший етап плану дій на 2005-2007 роки. Згодом його подовжили до 2009, втім він залишається актуальним, зокрема для України.

Враховуючи окреслені рамки, дана Програма є *першим етапом* впровадження Всесвітньої програми з освіти у сфері прав людини і її зміст охоплюватиме розвиток освіти з прав людини у системі дошкільної та загальної середньої освіти.

В основу Програми покладено принципи, які закріплені у таких міжнародних документах: Статуті ООН, Загальній декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Конвенції про права дитини, Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО), Хартії Ради Європи про виховання демократичної

громадянськості та освіти в галузі прав людини тощо. Крім того, Програма базується на принципах, викладених у Доповіді Генерального Секретаря ООН від 20 жовтня 1997 року (A/52/469/Add.1) “Керівні принципи, які стосуються національних планів дій щодо освіти у сфері прав людини”¹. Окремо варто зауважити, що підготовка даної Програми та проектів подальших програм з освіти у сфері прав людини (Другий та Третій етапи Всесвітньої програми з освіти у сфері прав людини) базується на принципах інклюзивності, якнайширшого залучення та рівності у прийнятті рішень щодо змісту й шляхів реалізації Програми як представників/представниць держави, так і громадськості (національних, міжнародних організацій).

На даний час в Україні відбувається процес реформування системи освіти, декларуються та почасти відбуваються зміни у політиці держави, що дозволяє системно підійти до питання освіти у сфері прав людини на національному рівні, оскільки розробка Програми є обов’язком держави - частиною Національної стратегії у сфері прав людини і плану дій щодо її виконання.

2. Мета Програми

Метою Програми є створення і забезпечення функціонування дошкільної та загальної середньої освіти як цілісної системи освіти у сфері прав людини в Україні відповідно до принципів Всесвітньої програми освіти у сфері прав людини та сприяла:

- розвитку культури прав людини шляхом включення прав людини у систему дошкільної і загальної середньої освіти і їх (прав людини) здійснення;
- загальному розумінню основних принципів і методів навчання у сфері прав людини з урахуванням міжнародних документів;
- створенню загально колективних рамок дій усіх зацікавлених сторін;
- розширенню партнерської взаємодії і співпраці на усіх рівнях між місцевими, національними регіональними та міжнародними інститутами;
- проведенню огляду чинних програм освіти у сфері прав людини і надання їм підтримки з метою виявлення передових практик і створення стимулів для їх (програм) продовження та/або розширення, а також розробки нових програм. Головним результатом Програми є запровадження системного підходу до освіти у сфері прав людини в системі дошкільної та загальної середньої освіти. Це покладе початок формуванню безперервної системи освіти у сфері прав людини впродовж життя.

¹[https://www.google.com/url?q=http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/GuidelinesforNationalPlansofActionforHumanRightsEducation\(1997\).aspx&sa=D&ust=1522072621585000&usg=AFQjCNGI9L8oP867ls7bzHitumlp5X6iTA](https://www.google.com/url?q=http://www.ohchr.org/EN/Issues/Education/Training/Compilation/Pages/GuidelinesforNationalPlansofActionforHumanRightsEducation(1997).aspx&sa=D&ust=1522072621585000&usg=AFQjCNGI9L8oP867ls7bzHitumlp5X6iTA)

3. Порядок реалізації Програми (першого етапу)

Загальнодержавна програма з освіти у сфері прав людини визначатиме стратегічні напрямки розвитку освіти з прав людини з урахуванням специфіки національної системи освіти, базуватиметься на кращому міжнародному досвіді.

Реалізація Загальнодержавної програми з освіти у сфері прав людини розрахована на 5 років і базуватиметься на керівних принципах, що пропонує Всесвітня програма освіти в сфері прав людини й, відповідно, передбачатиме наступні етапи, окреслені згаданою Всесвітньою програмою:

- Перший етап Програми стосуватиметься дошкільної освіти та загальної середньої освіти (саме виконанню цього етапу і присвячено даний документ);

- Другий етап Програми стосуватиметься вищої освіти і програм підготовки у сфері прав людини для учительської/викладацької спільноти, представників/представниць державної служби, співробітників/співробітниць правоохоронних органів і збройних сил;

- Третій етап Програми стосуватиметься закріплення результатів перших двох етапів і сприянню в підготовці у сфері прав людини для співробітників/співробітниць засобів масової інформації.

Реалізація ж Програми (першого етапу) передбачатиме виконання таких елементів:

3.1. Дослідження нинішнього стану з освіти в сфері прав людини в системі дошкільної та загальної середньої освіти.

Очікувані результати :

- Статистичні дані, якісні та кількісні показники, що описують стан функціонування системи освіти у сфері прав людини в системі дошкільної освіти та загальної середньої освіти;

- Поширення отриманих даних через періодичні доповіді державних чи громадських інституцій на національному та міжнародному рівнях щодо основних напрямків реалізації Програми з освіти в сфері прав людини та в системі дошкільної та загальної середньої освіти та Плану дій на її виконання;

3.2. Визначення стратегічних пріоритетів реалізації Програми та розробка Плану дій щодо її впровадження

Очікувані результати:

- План дій на виконання Програми з освіти в сфері прав людини в системі дошкільної та загальної середньої освіти, який визначає цілі та пріоритети і включає комплекс заходів в сфері реалізації на період 2018 – 2022 роки.

3.3 Реалізація та контроль.

Очікувані результати

Залежно від пріоритетів Плану дій на виконання Програми з дій освіти у сфері прав людини до результатів можуть належати, зокрема:

- Прийнято або переглянуто законодавчі акти
- Розроблено навчально–методичне та наукове забезпечення процесу впровадження освіти з прав людини в систему дошкільної та загальної середньої освіти;
- Створено механізми для координації діяльності в рамках національної стратегії реалізації освіти в сфері прав людини;

3.4. Моніторинг і оцінка реалізації Програми

Очікувані результати:

- Визначення стану функціонування системи ОПЛ та динаміки змін щодо реалізації освіти у сфері прав людини;
- Періодична національна доповідь про результати реалізації Програми і Плану дії на її виконання в початковій і середній школах не рідше 1 разу у 2 роки, та інші комунікативні заходи;
- Рекомендації щодо майбутніх дій з урахуванням досвіду, отриманого в ході реалізації програми на основі розробленої системи оцінки та моніторингу.

4. Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми

Оцінка фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми буде здійснена в ході розробки Плану дій на виконання Програми з освіти в сфері прав людини в системі дошкільної та загальної середньої освіти.

5. Основні стратегічні напрямки Програми.

1. Державна політика України у сфері освіти

«Така політика, що розуміється як декларування урядом своїх твердих намірів, зокрема у вигляді законодавства, планів дій, навчальних програм, політики щодо підготовки кадрів тощо, повинна чітко акцентувати підхід до освіти, що базується на правах людини. Такі декларації дозволяють впроваджувати принципи прав людини в масштабах всієї системи освіти. Політика розробляється на основі широкої участі й у взаємодії з усіма зацікавленими сторонами і забезпечує виконання міжнародних договірних зобов'язань відповідної держави, щодо забезпечення і розвитку якісної освіти, зокрема зафіксованих у Конвенції про права дитини ООН»². Україною ратифіковано більшість міжнародних документів, що містять положення щодо освіти у сфері прав людини. Міжнародні органи згадують у своїх рекомендаціях як позитивні результати спостереження, так і наявні виклики, які залишаються без належної уваги. Зокрема, ще у 2011 році Комітет з прав дитини ООН був занепокоєний тим, що «повага та просування прав людини ...» не були внесені до основоположних принципів освіти. Проблемою залишається те, що подібні міжнародні документи, в тому числі і Всесвітня програма освіти у сфері прав людини, не перекладаються українською мовою і в багатьох випадках доступні лише англійською мовою. Це зменшує шанси широкого обговорення серед педагогічної громадськості та інших зацікавлених сторін.

Процес розробки нових освітніх стандартів, зміни в законодавстві є сприятливими факторами для впровадження міжнародних стандартів і принципів освіти у сфері прав людини. Дуже важливо, щоб ці процеси реформування базувалися на неспрофанованому розумінні прав людини, процедури створення та ухвалення відповідних змін були демократичними, послідовними та взаємоузгодженими з обов'язковим врахуванням даних системного аналізу чинного стану справ й передбачав чіткі й вимірювані очікувані результати у сфері освіти прав людини.

Існує потреба визначеної й системної політики щодо професійної освіти педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів у сфері прав людини. Позитивним фактором є участь громадських організацій і міжнародних інституцій у підготовці навчальних матеріалів з громадянської освіти, розробка змісту, структури, переліку соціальних та громадянських компетентностей. Важливо при цьому приділяти належну увагу компетентностям, пов'язаним з правами людини.

² Всемирная программа образования в области прав человека: План действий (Первый этап) / ООН, ЮНЕСКО, УВКПЧ ООН. - Нью-Йорк, Женева, 2006.

Стратегічна мета

Забезпечення підходу до системи дошкільної та загальної середньої освіти, що базується на правах людини, у процесі вироблення стратегій, формування законодавства в галузі освіти, розробка освітніх стандартів і навчальних програм, реформування системи педагогічної освіти .

Очікувані результати:

- Державна політика у сфері освіти з прав людини є системною і послідовною: спирається на вимірювані індикатори досягнення результатів, базується на аналізі існуючої ситуації, передбачає участь усіх учасників освітнього процесу в її розробленні та реалізації
- Виконання міжнародних зобов'язань у сфері освіти з прав людини (моніторинг виконання ратифікованих міжнародних договорів; врахування, переклад і розповсюдження рекомендацій та керівних міжнародних принципів підготовка національних звітів і співпраця з недержавними організаціями тощо);
Нормативно-правові акти в галузі дошкільної та загальної середньої освіти базуються на принципах прав людини;
- Освітні стандарти і освітні програми в системі дошкільної та загальної середньої освіти включають компетентності, пов'язані з правами людини розробляються керівні принципи щодо їх врахування на різних етапах забезпечення освітнього процесу.
- Наявність комплексної державної політики щодо освіти з прав людини у підготовці кадрів, перегляду кваліфікаційних вимог і характеристик до професій, пов'язаних із роботою з дітьми й дорослими, акредитації діяльності недержавних організацій.

Завдання, що важливо врахувати при складанні та перегляді плану дій:

- Розробка адаптованих критеріїв (індикаторів) у відповідності національного законодавства міжнародним стандартам освіти у сфері прав людини. Проведення аналізу національної законодавчої бази, що регламентує впровадження освіти у сфері прав людини у систему освіти;
- Закріплення розроблених/адаптованих критеріїв у базових нормативних документах законодавства;
- Інформування відповідальних осіб про прийняті рішення ;
- Моніторинг відповідності національного законодавства міжнародним

стандартам освіти у сфері прав людини. Аналіз та удосконалення національної законодавчої бази, що регламентує впровадження освіти у сфері прав людини у вітчизняну систему освіти, освітніх стандартів та програм;

- Організація системи підтримки впровадження та реалізації міжнародних стандартів освіти в сфері прав людини в систему освіти України.

2. Реалізація державної політики

«Ефективність політики забезпечується послідовною реалізацією стратегії, включаючи такі заходи, як виділення адекватних ресурсів та створення координаційних механізмів, що забезпечують злагодженість, моніторинг і підзвітність. Така стратегія має виходити із факту багатосторонності усіх зацікавлених як на національному (наприклад, міністерство освіти, педагогічні навчальні заклади, науково-дослідницькі установи, недержавні організації), так і на місцевому рівнях (наприклад, місцеві органи влади, директори шкіл та їхній апарат, батьки і учні) і передбачати їхнє залучення до практичної реалізації політики в сфері освіти»³.

Процес оновлення освітніх стандартів та навчальних програм за участі інститутів громадянського суспільства сприяє демократизації здійснення державної політики щодо освітнього процесу в Україні. Однак елементи, що стосуються освіти у сфері прав людини, впроваджуються не завжди системно й професійно, у результаті чого у багатьох випадках мають імітаційний характер. Головною причиною є відсутність або недостатність відповідних компетентностей щодо прав людини у посадових осіб, відповідальних за здійснення державної освітньої політики. Бракує системного і послідовного підходу до реалізації державної політики, що передбачав би чіткі й вимірювані очікувані результати, план дій і його фінансове забезпечення.

Стратегічна мета:

Забезпечення послідовної реалізації Плану дій на виконання Програми з освіти в сфері прав людини на основі системного підходу з чіткою координацією і виділенням необхідних ресурсів.

³ Всемирная программа образования в области прав человека: План действий (Первый этап) / ООН, ЮНЕСКО, УВКПЧ ООН. - Нью-Йорк, Женева, 2006.

Очікувані результати

- Створений дієвий координаційний механізм щодо освіти в сфері прав людини з визначенням основних суб'єктів та їхніх функцій, національного координаційного органу;
- Державні службовці і ПОМС, відповідальні за формування і реалізацію освітньої політики на загальнодержавному (національному), регіональному, місцевому рівнях реалізації освітньої політики, а також на рівні навчальних закладів володіють на достатньому рівні компетентностями щодо прав людини;
- Здійснення державної політики щодо освіти у сфері прав людини спирається на кількісні та якісні індикатори досягнення результатів, базується на аналізі існуючої ситуації, передбачає план дій з необхідним фінансовим забезпеченням;
- Працює система моніторингу здійснення державної політики щодо освіти у сфері прав людини.

Завдання, що важливо враховувати при складанні та перегляді плану дій:

- Створення координаційного органу реалізації стратегії у сфері освіти з прав людини
- Формування ефективного координаційного механізму для реалізації державної політики щодо освіти у сфері прав людини на рівні нормативного та ресурсного забезпечення;
- Забезпечення базового рівня розуміння прав людини (термін не відповідає законодавству) державними службовцями, ПОМС та іншими суб'єктами реалізації даної Програми,
- Забезпечення ефективного механізму системного моніторингу процесу реалізації державної політики щодо освіти у сфері прав людини;
- Вироблення послідовного операційного плану з фінансовим забезпеченням та гарантування дієвої системи державної підтримки

3. Навчальна атмосфера (освітній простір)

«... створення атмосфери, де права людини на повсякденній основі реалізуються і відчуються усім складом школи. Навчання прав людини охоплює не тільки пізнавальний елемент, але й соціальний і духовний розвиток, включення до процесу навчання обох сторін. Атмосфера, що базується на правах людини передбачає повагу і підтримку прав людини щодо всього складу

школи та характеризується взаєморозумінням, взаємною повагою і відповідальністю. Наявність такої атмосфери дозволяє дітям вільно виражати власні погляди і брати участь у житті школи, а також створює для них належні можливості для взаємодії із зовнішнім світом»⁴.

Освітньою реформою, що продовжується в Україні, передбачається зростання обсягу автономії навчальних закладів та збільшення повноважень місцевої громади щодо управління закладами загальної середньої освіти. Певною загрозою в цьому процесі є те, що шкільні адміністратори та представники місцевого самоврядування не мають відповідних знань та досвіду у сфері прав людини. У дошкільних закладах та закладах загальної середньої освіти є серйозні проблеми із процедурами створення, обговорення, затвердження основних документів, котрі регулюють взаємовідносини учасників освітнього процесу конкретної школи. Існують серйозні розбіжності із трактуванням повноважень діяльності органів шкільного самоврядування, перш за все батьківського.

Заклади загальної середньої освіти та дошкільні заклади, на жаль, поки що залишаються місцем, де доволі часто виникають проблеми з правами людини, відбувається фізичне та психологічне насильство, не дотримуються необхідні демократичні процедури, які б дозволяли усім учасникам освітнього процесу реалізувати та захистити свої права. Учні стикаються у школі з численними порушеннями і як жертви, і як свідки, що є негативним досвідом для почуття власної гідності та поваги до інших.

Новий Закон України “Про освіту” та Концепція Нової Української школи надають можливість докорінної зміни шкільної атмосфери й освітнього процесу із врахуванням вимог Всесвітньої програми освіти з прав людини, однак реальних механізмів впровадження змін поки що недостатньо.

Стратегічна мета:

забезпечення такої організації освітнього процесу і життя шкільної громади, що базується на принципах прав людини.

Очікувані результати:

- Відповідність принципам прав людини внутрішніх положень закладів дошкільної та загальної середньої освіти, демократичні процедури їх формування;
- Визнання і заохочення досягнень у сфері прав людини серед учасників

⁴ Всемирная программа образования в области прав человека: План действий (Первый этап) / ООН, ЮНЕСКО, УВКПЧ ООН. - Нью-Йорк, Женева, 2006.

освітнього процесу;

- Педагогічні, науково-педагогічні працівники мають широкі можливості для освіти в сфері прав людини, професійного розвитку, застосування нових прогресивних методів, участі в обміні найкращим досвідом на національному і міжнародному рівнях;

- Учні мають широкі можливості для самовираження, участі у процесі прийняття рішень і доступ до зрозумілих і дієвих механізмів захисту своїх інтересів;

- Взаємодія між школою, місцевим самоврядуванням і громадою побудована на принципах взаємопідтримки і співпраці, участі в процесі прийняття рішень, обміну найкращими практиками і послугами. Участь у міжнародних програмах обміну

- Наявність інформаційного простору закладів дошкільної та загальної середньої освіти в його різноманітних формах, що враховує принципи прав людини та основоположні свободи.

Завдання, що важливо враховувати при складанні плану дій:

- Виробити критерії оцінки школи щодо підходу до організації освітнього процесу і життя шкільної громади, що базується на правах людини, виробити відповідні критерії атестації педагогів та адміністраторів школи;

- Розробити і розповсюджувати керівництва щодо такої організації освітнього процесу і життя шкільної громади, що базується на правах людини, використовуючи приклади найкращих практик;

- Забезпечити навчання та інформування усіх учасників освітнього процесу щодо такої організації освітнього процесу і життя шкільної громади, що базується на правах людини;

- Запровадити постійний моніторинг та надання рекомендацій школам щодо такої організації освітнього процесу і життя шкільної громади, що базується на правах людини;

- Організувати систему підтримки і консультування, юридичного захисту для учасників освітнього процесу.

4. Викладання

«Впровадження або удосконалення навчання прав людини потребує застосування всеосяжного підходу до навчання, що відображає цінності прав

людини. Концепція, що ґрунтується на правах людини і практика мають зайняти своє місце у всіх аспектах освіти, причому починати треба якомога раніше. Так, наприклад, освітні програми мають базуватися на правах людини ц своєму змісті і цілях, методи повинні мати демократичний характер і пронизані духом залученості, а усі матеріали і підручники повинні відповідати нормам прав людини».⁵

Запровадження у систему загальної середньої освіти освітніх програм з прав людини має відбуватися на засадах компетентнісної моделі навчання. Це дозволить забезпечити практичну спрямованість навчання, виховання та розвитку у системі освіти, створить можливості оволодіння практичними навичками дотримання прав і свобод усіма учасниками освітнього процесу. Недостатня підготовка науково-педагогічних кадрів методам навчання, що відповідають принципам прав людини. Зазначене актуалізує необхідність розроблення навчально-методичного забезпечення для системи педагогічної освіти. Важливим залишається системна підготовка кадрів, що залучені до реалізації освітніх програм з прав людини. Бракує методичних посібників для педагогічних працівників з освіти у сфері прав людини. Інформація про існуючі посібники не достатньо розповсюджується і популяризується серед педагогів. Важливо зазначити, що поступово зростає кількість інформаційних ресурсів, якими можуть користуватися педагоги для освіти в сфері прав людини. Тому є необхідним заохочення освітян у користуванні цими ресурсами. Шкільні підручники з предметів гуманітарного циклу містять мало тем, пов'язаних з правами людини. Іноді це пов'язано з відсутністю цих питань в освітніх стандартах і навчальних програмах. Деякі з цих посібників хибують викривленням змісту розуміння прав людини. Підручники з різних предметів можуть містити інформацію, що не відповідає цінностям і принципам прав людини, потенційно мають дискримінаційний характер. Тема прав людини розкрита недостатньо, а механізми захисту прав людини показуються дуже загально та без можливостей практичного використання. У багатьох підручниках бракує системності і послідовності у викладанні прав людини. Бракує розробленої й доступної для педагогів системи якісної і кількісної оцінки досягнення компетентностей у сфері прав людини.

⁵ Всемирная программа образования в области прав человека: План действий (Первый этап) / ООН, ЮНЕСКО, УВКПЧ ООН. - Нью-Йорк, Женева, 2006.

Стратегічна мета:

Забезпечення системного підходу до освіти у сфері прав людини шляхом поєднання цілей та змісту освітніх програм, ресурсів, методики навчання, дидактичних підходів, кількісної та якісної оцінки їх впливів.

Очікувані результати:

- Розроблено систему критеріїв та рекомендацій щодо науково-методичного забезпечення освітнього процесу (зокрема антидискримінаційна експертиза);
- Розроблено систему навчання та/або методичної підтримки зацікавлених суб'єктів щодо застосування вимог (критеріїв, рекомендацій) науково-методичного забезпечення освітнього процесу;
- Підготовлені і забезпечені якісні навчальні матеріали (посібники для вчителів, підручники для учнів) з урахуванням ОПЛ;
- Здійснюється всебічна підтримка процесу отримання знань (заохочення, позитивні приклади) усіма учасниками освітнього процесу;
- Використовуються новітні інформаційні технології;
- Здійснюється якісна та кількісна оцінка (процесів, результатів освітнього процесу), оцінка поведінки учасників освітнього процесу (критерії, інструменти), реалізація принципів прав людини для якісної та кількісної оцінки учнів (гласність – обґрунтування оцінки).

Завдання, що важливо враховувати при складанні плану дій:

- Розробити основні вимоги науково-методичного забезпечення освітнього процесу: критерії, рекомендації для освітнього процесу відповідно до принципів освіти у сфері прав людини;
- Регламентувати вимоги (критерії, рекомендації) науково-методичного забезпечення освітнього процесу відповідно до принципів освіти у сфері прав людини;
- Інформувати суспільство про основні вимоги (критерії, рекомендації) науково-методичного забезпечення освітнього процесу та навчати суб'єктів, залучених до забезпечення освітнього процесу, застосовувати вимоги відповідно до принципів освіти сфері прав людини;
- Здійснювати моніторинг освітнього процесу;
- Сприяти організації державно-громадської підтримки процесу забезпечення освітнього процесу.

5. Освіта і професійний розвиток учасників освітнього процесу дошкільних закладів та закладів загальної середньої освіти

“ Щоб школа була зразком щодо навчання і практичної реалізації прав людини, важливо, щоб викладачі і співробітники школи мали можливість прищеплювати цінності прав людини і бути слугувати прикладом їх реалізації. Завданням освіти і професійного зросту викладачів має бути розширення їхніх знань про права людини, виховання в них прихильності принципам прав людини і бажання втілювати їх в життя. Крім того, оскільки права людини належать і самим співробітникам школи, необхідно, щоб вони працювали і навчалися в атмосфері поваги до їхньої гідності і прав”.⁶

Головним викликом для реалізації освіти у сфері прав людини є неготовність переважної кількості учасників освітнього процесу до цього. Освіта у сфері прав людини більше виглядає як окремі індивідуальні ініціативи. Існуюча система освіти педагогів та інших співробітників освітніх закладів потребує реформування.

Важливим є використання досвіду міжнародних іституцій та недержавних організацій, які працюють у сфері освіти з прав людини чи громадянської освіти.

Стратегічна мета:

Забезпечення системної освіти у сфері прав людини учасників освітнього процесу дошкільних закладів та закладів загальної середньої освіти

Очікувані результати:

підготовка кадрів для системи освіти включає навчання прав людини; методологію викладання прав людини; формування загальношкільного підходу до наскрізного навчання права людини;

Методологія професійної підготовки педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів системи освіти відповідає цілям і принципам освіти в сфері прав людини, формує відповідні компетентності

- Розробляються та поширюються належні й доступні інформаційні ресурси та матеріали професійної підготовки
- Створюються професійні мережі і майданчики для співпраці та обміну

⁶ Всемирная программа образования в области прав человека: План действий (Первый этап) / ООН, ЮНЕСКО, УВКПЧ ООН. - Нью-Йорк, Женева, 2006.

досвідом у сфері освіти з прав людини на національному та міжнародному рівнях

- Працює система моніторингу й оцінки професійної підготовки педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів системи освіти та підвищення їхньої кваліфікації

- Завдання, що важливо врахувати при складанні плану дій:
Розроблення/укладання та «пілотування» навчальних програм курсів/спецкурсів з освіти у сфері прав людини для підготовки педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів системи освіти у вищих навчальних закладах, педагогічних училищах/коледжах;
- Формування методології підготовки педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів системи освіти у сфері освіти з прав людини, заснованої на цінностях прав людини;
- Забезпечення організаційного, інформаційного і науково-методичного супроводу/підтримки безперервного навчання у сфері освіти з прав людини;
- Запровадження в систему зовнішньої оцінки (аудиту) навчальних закладів різного типу критеріїв, які б показували реальну ситуацію з дотриманням прав людини та результативність освіти прав людини на будь-якому рівні;
- Моніторинг професійної підготовки педагогічних, науково-педагогічних та управлінських кадрів системи освіти у сфері освіти з прав людини.